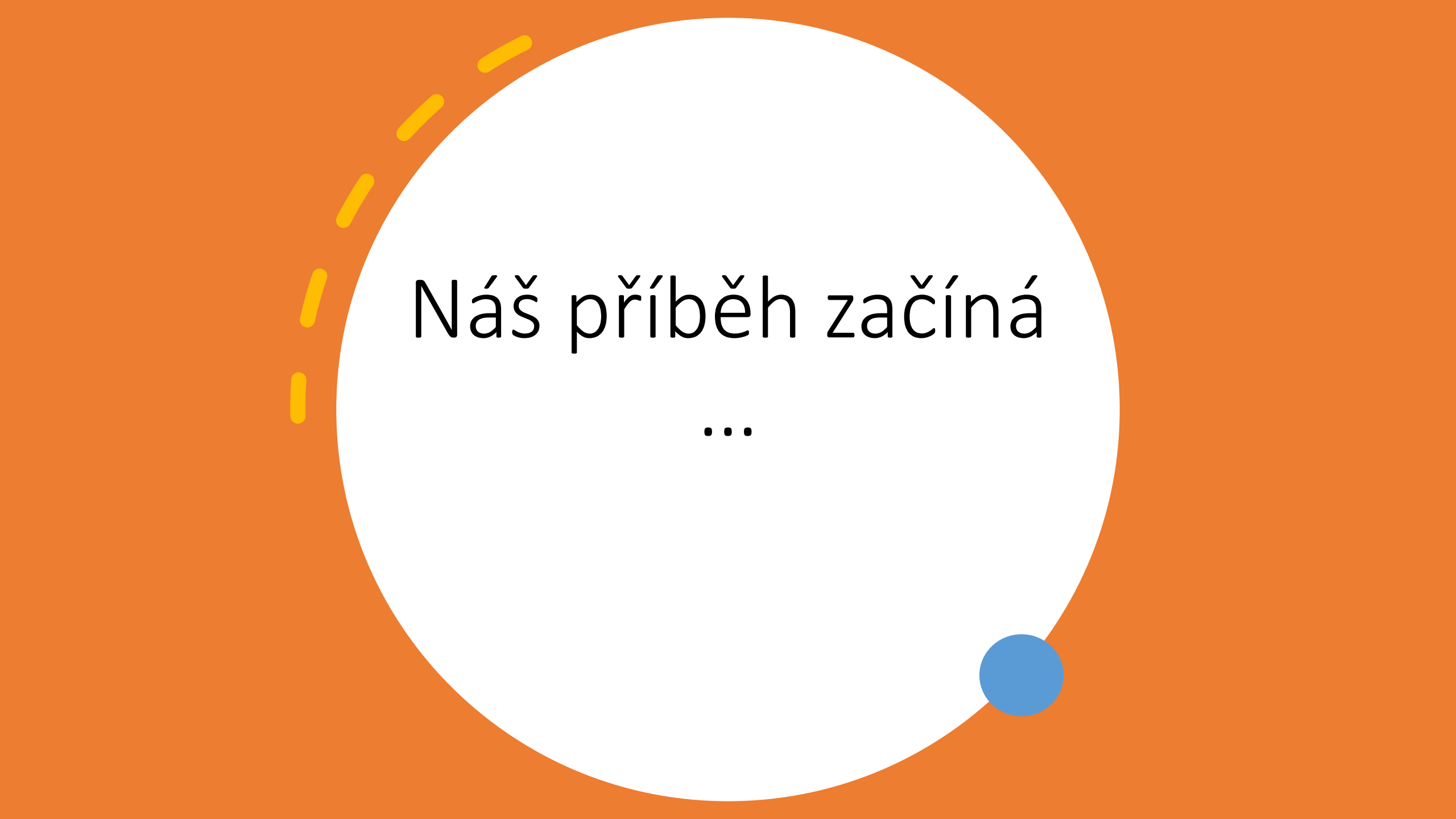

Náš příběh začíná

...

... VE ŠKOLE

žák Vlastimil

paní učitelka Vlasta

Jednoho dne ...

táta Karel

Vlastimil se doma
svěří

paní ředitelka Zuzana

otec Karel jde řešit

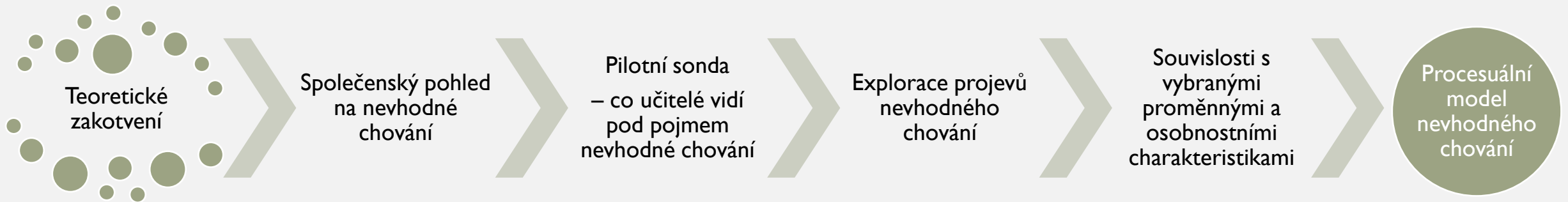
A všichni jsou v koncích

CO JE TO NEVHODNÉ CHOVÁNÍ UČITELE?

- Jak můžeme charakterizovat takové chování?
- Co se nám pod tím vybaví?
- Jak definovat nevhodně se chovajícího učitele?
- Jaké jsou nejčastější projevy nevhodného chování učitele?
- Jak je nevhodné chování učitele ve škole řešeno?

PRŮBĚH VÝZKUMU DISERTAČNÍ PRÁCE

I. VYMEZENÍ POJMU NEVHODNÉ CHOVÁNÍ UČITELE

Teorie kauzální atribuce

- lokalizace příčin
- stabilita příčin
- ovlivnitelnost příčin

Teorie vnímané vlastní zdatnosti (self-efficacy)

- chování jedince
- osobnostní vlastnosti
- vnější prostředí

Teorie učitelova interakčního chování

- Represivní typ
- nejistý tolerantní typ
- Nejistý agresivní typ

Teorie uplatňování učitelovy moci

- Donucování
- Odměňování
- Legitimita
- Expertnost
- Sympatie

Teorie attachmentu

- Vnitřní pracovní model
- Care-taker x care-seeker

Teorie osobnostních dispozic učitele

- Negativní osobnost učitele
- Narcistní osobnost učitele

2. ANALÝZA MEDIÁLNÍHO DISKURZU NEVHODNÉHO CHOVÁNÍ

- Vybráno celkem 48 novinových článků
- 7 evropských států (Litva, Německo, Španělsko, Finsko, Polsko, Slovensko, Česká republika)

Škola	Dlouhodobost x afekt	Situace/kontext	Projevy učitele	Legální x nelegální	Řešení (Represe x pomoc)
Základní	Afekt	Co se stalo? Jaký byl kontext události?	Projevy učitelova nevhodného chování	Legalita v rámci daného státu	Jaké bylo zvoleno řešení? Bylo represivní či suportivní?
Střední	Dlouhodobost				
Vysoká	Situační				

- Články se soustředí převážně na fyzické napadení a sexuální zneužívání či obtěžování.
- Většina případů, které jsou afektivního charakteru se vyznačují i fyzickým napadením žáka a s tím souvisejícím hodnocením legality a následným represivním opatřením.
- Řešení nevhodného chování pedagoga doprovázeno suportivním prvkem např. v podobě psychologické péče nebo podpory státního aparátu.
- Dlouhodobé konfliktní situace, kdy se pedagog vyhýbá užití fyzického násilí, ale užívá jen verbálního násilí či jiného druhu nefyzického nevhodného chování, jsou často hodnoceny v mezích zákona.

3. PILOTNÍ VÝZKUM – ROZHOVORY

- Hlubkové rozhovory s 12 učiteli
- Otevřené kódování a následná kategorizace kódů

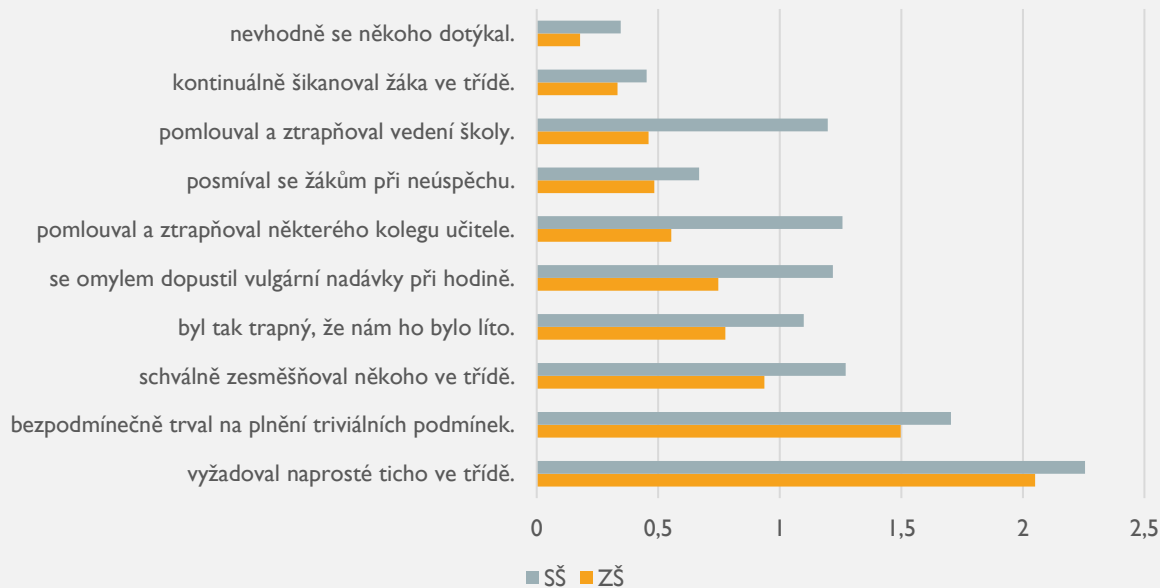
„Co si představujete pod pojmem nevhodné chování učitele?“

- Znáte někoho, kdo zažil nevhodné chování učitele?
- Máte zkušenosti s nevhodným chováním jako žák?
- Jakou máte zkušenost s nevhodným chováním jako učitel u svého kolegy?
- Choval/a jste se někdy nevhodně k žákům? Jak to vypadalo?

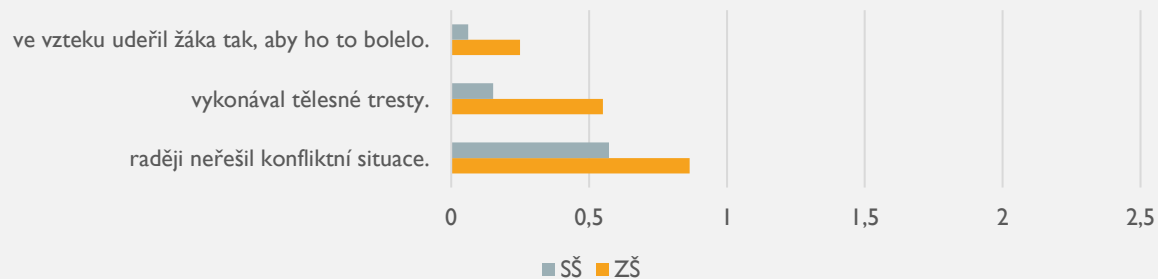
- Nejčtenější kategorie jsou ponižování a zneužívání moci
- Instrumentální kategorie jako soubor nevhodných nástrojů
- Nelegální chování spíše marginální
- Problematika fyzického trestání a křiku/řevu

Nelegální chování (n=6)	Instrumentální (n=84)	Fyzické ubližování (n=31)	Ponižování (n=134)	Zneužívání moci (n=75)	Nekompetentnost (n=53)
krádeže	řev na žáky	házení předmětů na žáky	ponižování žáka	favorizace žáků	neplnění povinností
opilost učitele	křik na žáky	tělesné tresty	pomlouvání žáků před kolegy	trestání celé třídy	nezajímá se o žáky
sexuální obtěžování	afektivní jednání učitele	tahání za uši	ponižování inteligence žáka	nadřazenost učitele	přehlíží agresi
učitel pod vlivem drog	bagatelizace	tahání za vlasy	ponižování tělesné konstituce	zasednutí si na žáka	neřeší co má
	trvání na trivialitách	uhazení žáka	zesměšňování žáků	psychická manipulace	nedbalost
	poznámky	fyzické napadání	vysmívání se žákovi	bossing	svádění všeho na žáky
	vulgární vyjadřování		sarkasmus, ironie	šikanuje žáka	pomlouvání vedení
	podceňování žáka		zesměšňující tresty		pomlouvání kolegů

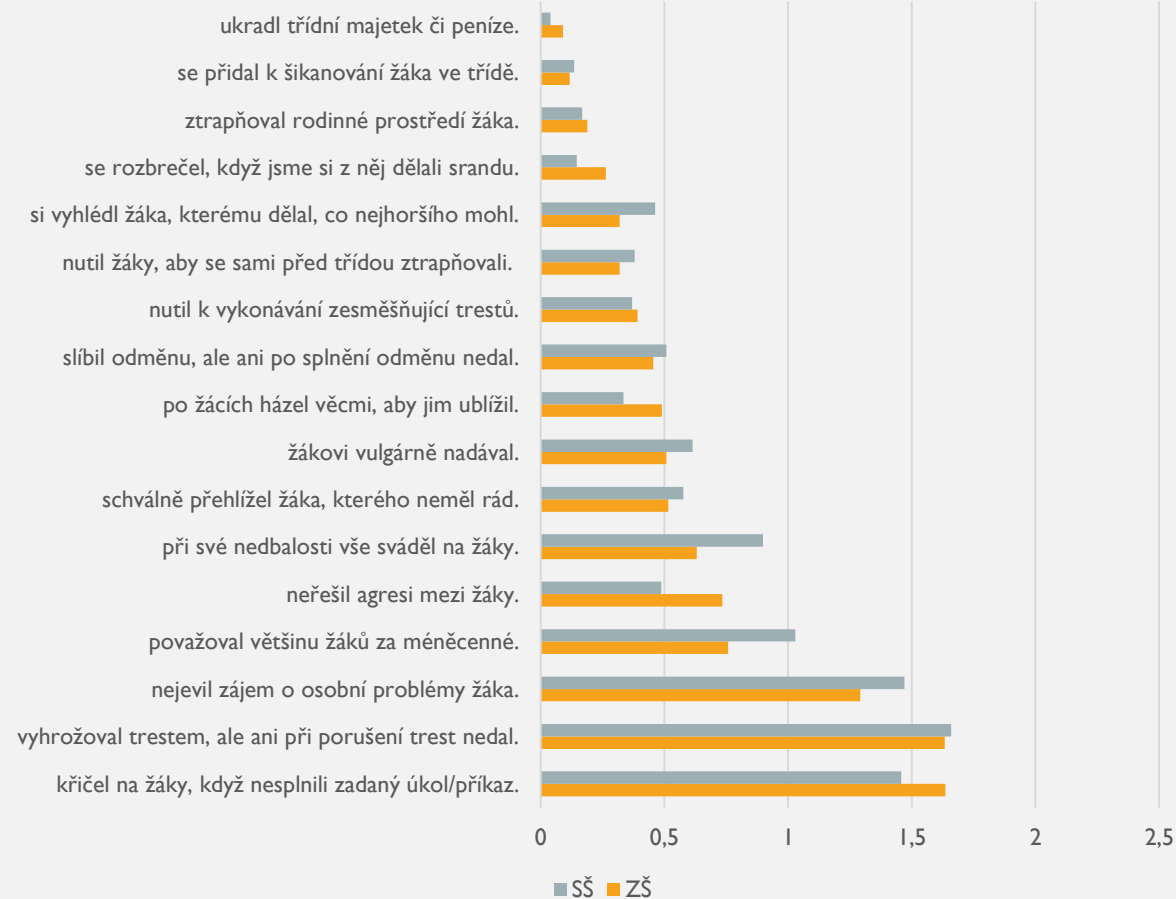
Signifikantní rozdíly, které jsou čtenější na SŠ

Signifikantní rozdíly položek, které jsou čtenější na ZŠ

Položky, u kterých nebyl nalezen signifikantní rozdíl

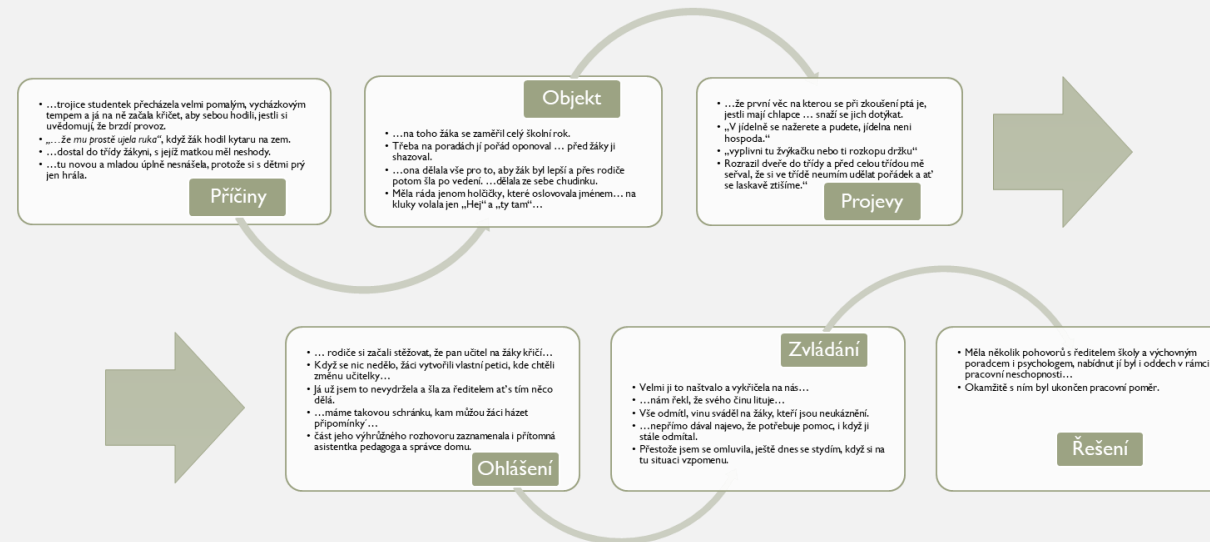

- Na základní škole můžeme vidět více chování, které využívá převážně **fyzickou agresi**, zatímco na střední škole se ukazuje agrese **psychická**.
- Typické pro střední školy je pomlouvání kolegů a vedení školy.

5. PROCESUÁLNÍ MODEL

VO: Jak vypadá průběh nevhodného chování učitele?

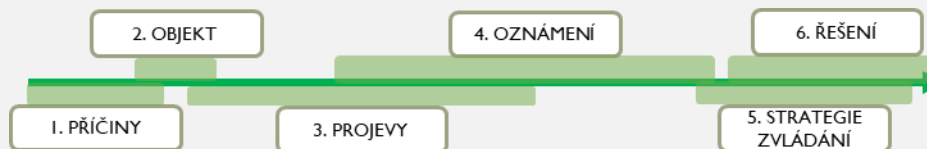
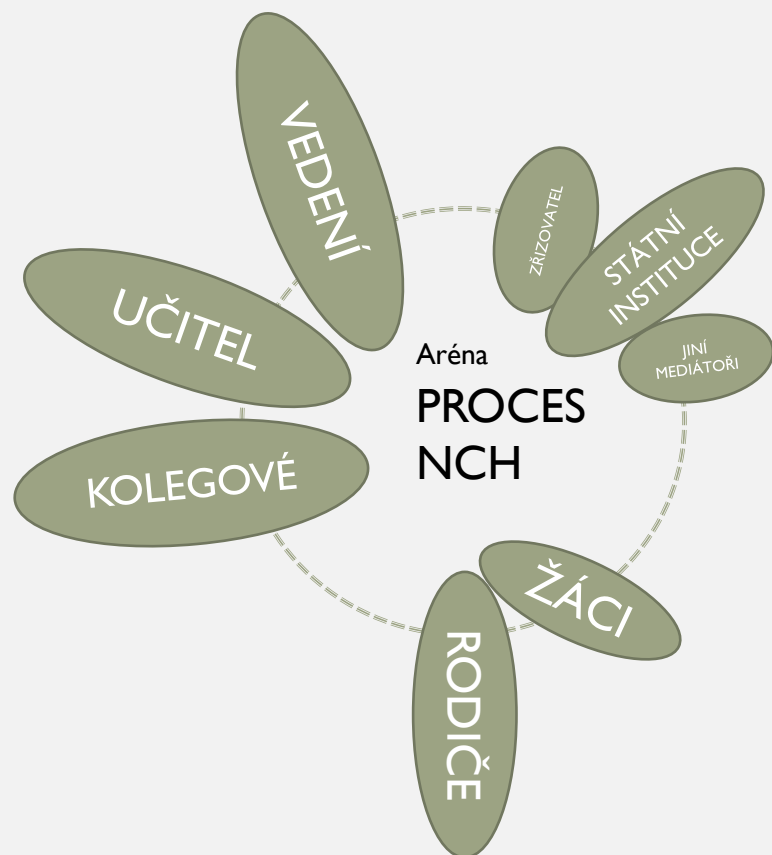
- kvalitativní výzkum, a to ve formě situační analýzy (Clarková, 2003)
 - situační mapy, mapy sociálních světů a arén a poziční mapy
- zajištěno 79 písemných záznamů od pedagogů, kteří sepsali případ nebo případy nevhodného chování učitele (55 ZŠ, 24 SŠ)

CELKOVÝ PROCESUÁLNÍ MODEL

- [model.pptx](#)

ARÉNA ROLÍ a ČASOVÁ OSA

Jak to udělat, abychom problém
vyřešili?

ZÁVĚREM

PŘÍČINNY NCH

Jakou roli v nevhodném chování hraje nastavení školního klimatu nebo styl vedení školy?

Je možné, že se učitel chová nevhodně, protože má strach, prožívá úzkosti či je frustrován systémem školství?

ŘEŠENÍ NCH

Má ředitel školy dostatečné kompetence a podmínky, aby mohl efektivně jednat?

Mohl by k vyšší systematické podpoře pomoci závazný etický kodex, který by sloužil jako specifický rámec, který charakterizuje obecně platné principy vhodného chování k žákům a kolegům?

ČESKÝ ŠKOLNÍ SYSTÉM

Jakým způsobem školní systém podporuje učitele, pokud dojde k projevům nevhodného chování?

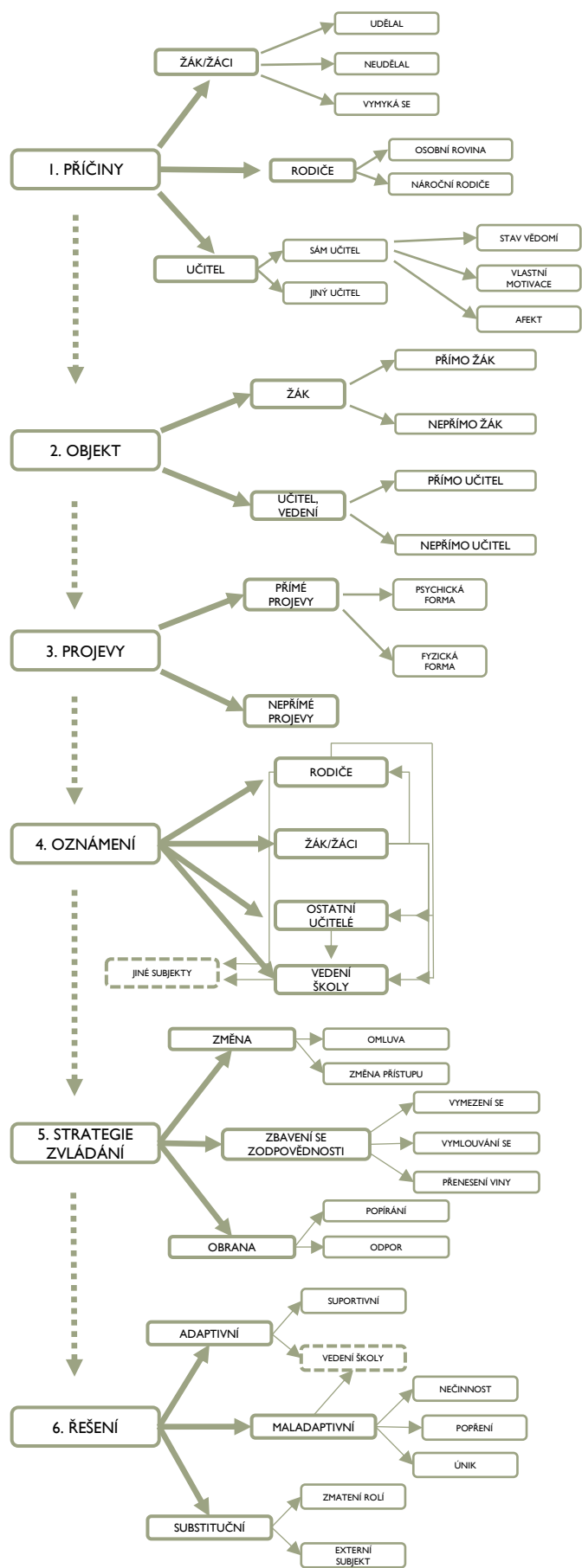
Jaké existují prostředky pro nápravu či pomoc učiteli, který se nevhodně chová?

Jak je obecně školní prostředí suportivní?

Existují odborníci, kteří by měli kapacitu pro systematickou a efektivní pomoc a mohli se učitelům věnovat?

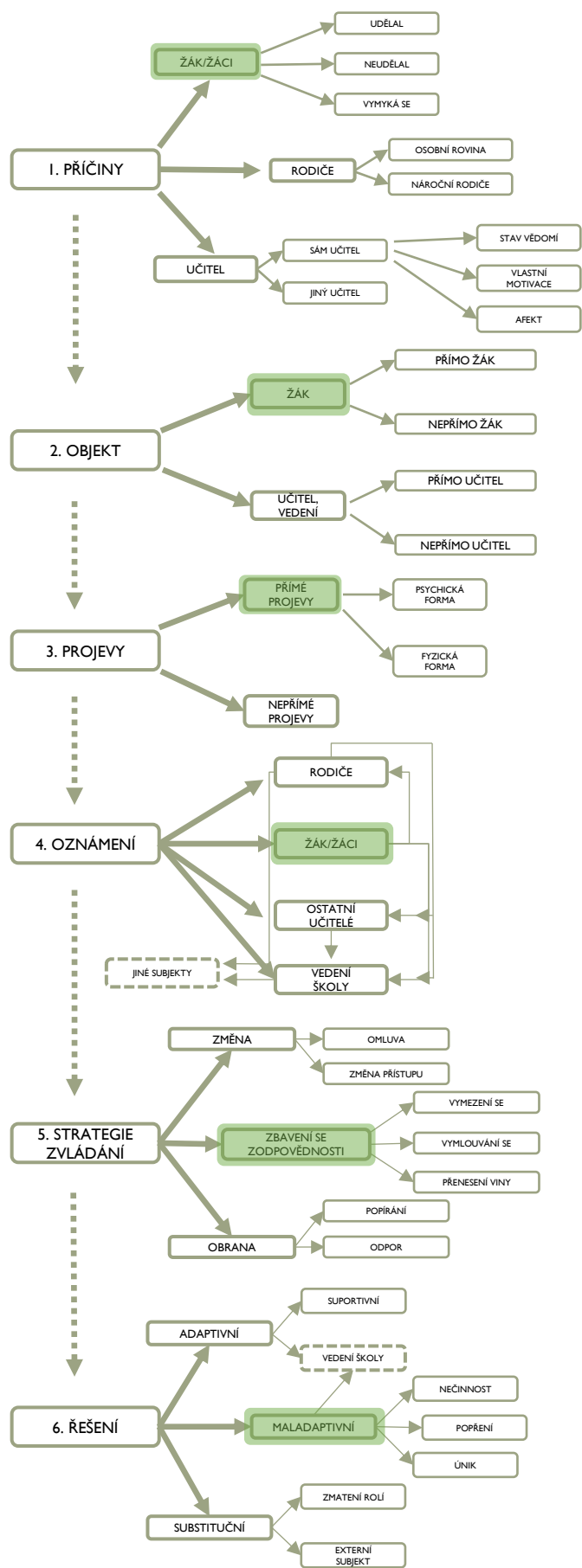
Můžeme při řešení nevhodného chování pedagoga postupovat jinak než pouhou represivní cestou?

PROCESUÁLNÍ MODEL NEVHODNÉHO CHOVÁNÍ

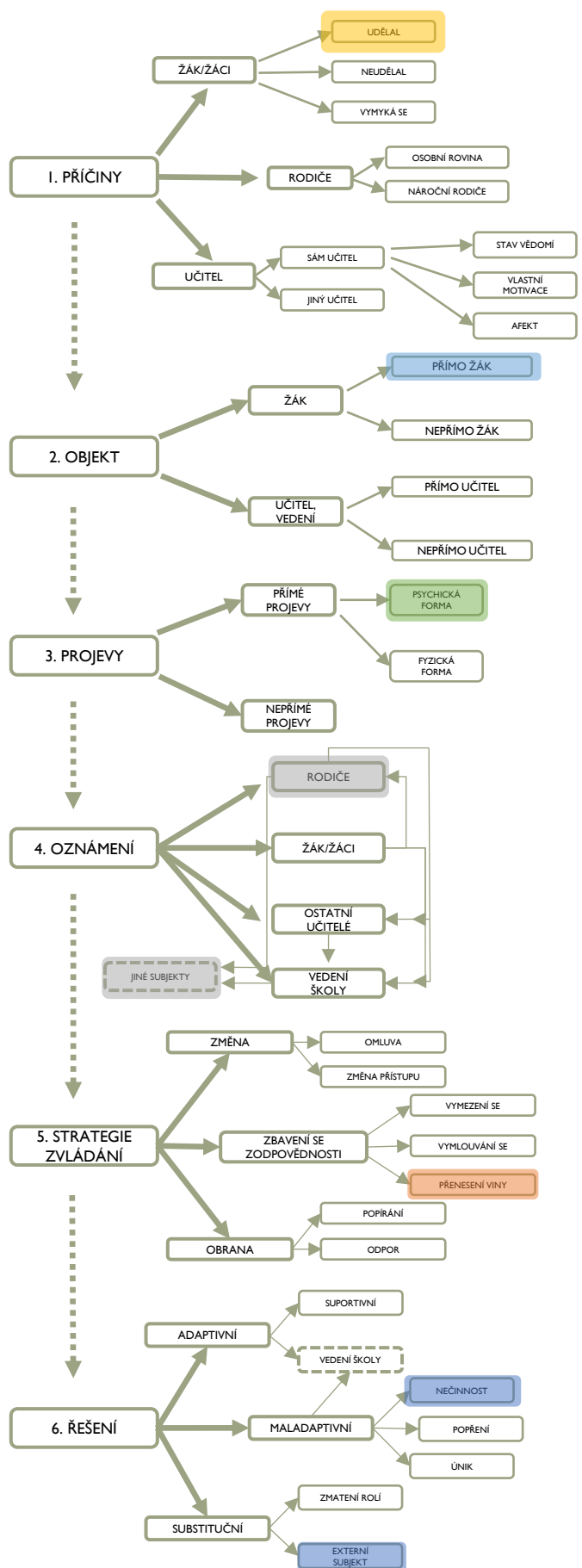
PROCESUÁLNÍ MODEL NEVHODNÉHO CHOVÁNÍ

(Nejčastější zastoupení položek v modelu)

PROCESUÁLNÍ MODEL NEVHODNÉHO CHOVÁNÍ (Příklad užití)

TU 9. třídy je přísná zkušená učitelka, která třídu řídí autoritativně. V jejích hodinách funguje jednoduchý systém, když žák dostane špatnou známku, vstane a před celou třídou řekne „Dostal jsem pětku, protože jsem debil.“ (nebo „kráva“ v případě dívek). Když si rodiče začali na jednání TU stěžovat, vystoupila s tím, že se nic vážného nestalo a žáci to zveličují. Ředitel školy záležitost neřešil, stačilo mu ujištění zmíněné učitelky. Změna nastala poté, co se do věci vložil zřizovatel, který přiměl ředitele, aby TU sebral odměny a uložil jí, že se má žákům omluvit.

Pan učitel byl na škole asi 30 let, když jsem nastoupil já. Normálně jsme se bavili a neměl jsem s ním problémy, jenže pak začalo všechno, když jsme spolu měli učit. **Měl se mnou problém, protože jsem dětem jen nevysvětloval látku a nechtěl jsem, aby seděli v lavicích.** On je zvyklý na přednášku, ale já mám rád ve třídě živo. Jednou jsem učil a dělal jsem s žáky aktivitu, kde bylo ve třídě docela živo a všichni v zápalu běhali po třídě. Do toho přišel pan učitel a začal na děti rvát, že je hodina a co tady řvou a kde mají učitele. Na to jsem se já ukázal a řekl jsem mu, že se zklidníme. Pan učitel prohodil něco v tom smyslu jako co nás na pedáku učí a šel pryč. Od té doby **nevynechal příležitost, aby mě neshazoval před dětmi i ostatními učiteli. Na poradě měl pořád narážky prý na ty moderní trendy ve výuce, dokonce i před žáky mluvil o tom, že on není na tyhle věci a u něj se budou opravdu něco učit, a že hraní si užili se mnou apod.** Když sem s ním o tom chtěl mluvit, tak mi vysvětlil, že učitel nemůže být s žáky kamarád a že na to přijdu sám. Chtěl jsem se poradit i s dalšími kolegy, ale všichni mi říkali, že on už takový je a ať to nechám být. Všechno se zlomilo, když jsme jeli se třídou na exkurzi a on nakonec musel s námi. V autobuse seděl ve předu a já jsem si vždy sedel s žáky a bavil jsem se s nimi a zahrál si s nimi nějakou hru. Celou tu dobu na mě koukal a mě to bylo dost nepříjemné, ale potom už sem na to kašlal a dělal si co chtěl. Exkurze proběhla v pohodě a když jsme přijeli do školy, tak za mnou přišel a já nevěřil co se stalo. **Pan učitel se mi omluvil a řekl mi, že jde je vidět, že se mýlil a že učitel s žáky může být také kamarád.** Od té chvíle je náš vztah na skvělé úrovni, **spolupracujeme a dalo by se říct, že se od sebe vzájemně i učíme.**

